

STATUL ÎN RELAȚIILE INTERNAȚIONALE. CHESTIUNEA „SUVERANITĂȚII” ÎN CONTEXTUL MONDIALIZĂRII

Vasile-Sorin Curpăn

Cosmin-Ștefan Burleanu

În etapa actuală, după destructurarea organizațiilor statelor socialiste, au apărut state noi cu roluri geopolitice și geostrategice caracteristice.

Geopolitica contemporană se confruntă cu un fenomen inedit, **de mondializare** sau **globalizare** care reprezintă o dimensiune planetară a politicii internaționale în epoca contemporană și care se manifestă în diferite planuri: politic, militar, economic sau tehnologic.

Mondializarea sau **globalizarea** se fundamentează pe agregarea economiei mondiale, proces obiectiv și dinamic, datorat sporirii interdependențelor și interconexiunilor dintre state, fiind efectul extinderii și aprofundării legăturilor transnaționale în domeniile vieții social-politice, economico-financiare, cultural-educative, etc.

În „societatea” statelor practica relațiilor internaționale, dar și doctrina, a realizat o structurare pe niveluri, denumite **modele**, după cum urmează: **nivelul (modelul) central** – care include statele cu potențial economic performant, **nivelul (modelul) periferic** – care cuprinde statele cu economie slabă sau relativ dezvoltată.

Doctrina relațiilor internaționale și în special doctrinarii geopoliticieni au analizat relațiile din organizarea politică și structura economică a statelor, atât în cadrul **modelului central** cât și pentru **modelul periferic**.

Analizii au detaliat studierea modalităților **de creare** și **de dezvoltare** a unui stat hegemonic pe planul relațiilor internaționale.

Ca urmare a globalizării statele planetei vor trebui să valorizeze diversele puncte de vedere elaborate, cu prioritate, în următoarele domenii: **chestiunea normelor** – care reglementează relațiile între subiectele de drept internațional; chestiunea modalităților de aplicare a forței; **chestiunea scopului** – care reprezintă găsirea unei modalități de conviețuire pașnică și de cooperare între state; chestiunea „regulilor jocului internațional” referitoare la mijloacele și metodele utilizate în scopul realizării competiției între state; chestiunea responsabilității subiectelor de drept internațional; chestiunea autonomiei și a corelării binelui individual cu binele general; chestiunea distincției între activitățile fapțice, materiale și cele având ca obiect acte cu caracter normativ-juridice, ș.a.

Toate aceste întrebări – probleme și încă multe altele, nenominalizate de noi, își găsesc rezolvarea în principiile generale ale politicii internaționale.

Obiectul politicilor internaționale îl constituie **relațiile internaționale** care au un profund **caracter normativ** întrucât ele afirmă încrederea în aptitudinea fondării tuturor categoriilor de raporturi internaționale pe norme juridice specifice Dreptului Internațional Public.

Concepțiile optimiste fondate pe **raționalism, pe conciliere** sau **arbitraj**, grefate pe **baze etico-morale**, au fost de natură să contribuie la relaxarea și la echilibrarea climatului internațional.

Alături de concepțiile optimiste în politica internațională s-au afirmat **teorii cu caracter subiectiv, idealiste** sau **teorii exclusiv normativiste**.

Cele mai importante sunt **doctrinile realismului politic**. Aceste teorii pornesc de la o viziune **reală**, nici optimistă dar nici pesimistă, asupra practicii relațiilor internaționale.

Realismul politic pare a fi mai apropiat de pesimism de vreme ce postulează ideea scopului agenților de pe scena politică internațională ca fiind acela de a obține un câștig în defavoarea altor entități cu caracter etatic.

Potrivit acestei teorii **politica**, inclusiv **politica internațională**, se prezintă ca o luptă dură pentru obținerea de influență, pentru dominație și pentru putere. Această „luptă”, cum îi arată și denumirea, nu se concretizează prin activități de cooperare ci prin activitate concurentă. Politica internațională nu este animată de moralitate și de nobile idealuri ci de ambițiile și interesele protagoniștilor, respectiv a „marilor puteri”.

Politica externă a unui stat urmărește, de principiu, asigurarea securității naționale și valorificarea tuturor capacităților de care dispune acea entitate statală pentru obținerea unor rezultate profitabile. Dacă este posibil, statul urmărește prin politica externă pe care o promovează concretizarea și dezvoltarea unei anumite influențe în raport cu țări subiecte de drept internațional.

Desigur, privind acest tablou al scenei politice mondiale, care are toate șansele să se perpetueze și pe viitor, problema „**suveranității**” **statelor lumii** apare ca fiind de o majoră importanță.

Indiscutabil, raporturile de interdependență create în lumea contemporană tind să reducă substanțial „valoarea” suveranității statelor.

Astfel, prin crearea asociațiilor de state (Uniunea Europeană, C.S.I.) statele își restrâng **independența** – element esențial al suveranității (suveranitatea externă). Acest proces obiectiv are loc datorită nevoii de organizare și de funcționare efectivă a organizațiilor suprastatale. Statele jertfesc o parte din independență câștigând, în schimb, pe plan economic, sub aspectul stabilității social-politice și mai ales în domeniul militar și strategic.

Într-o măsură mai redusă, statele lumii contemporane renunță parțial la **supremație** – văzută ca latura internă a suveranității. Puterea de stat recunoaște acte îndeplinite de autoritățile unor alte state sau a organizațiilor supraetactice și care își produc efectele pe teritoriul statului în cauză.

Înființarea marilor confederații, care posibil ca într-un viitor mai îndepărtat sau mai apropiat să se transforme în federații reprezintă un pas esențial către globalizarea politică efectivă.

Armonizarea legislației statelor și integrarea acestora în marile ansambluri politico-etactice, cu caracter integrator și supranațional au drept consecință firească reducerea tensiunilor și creșterea încrederii pe plan internațional. Umanitatea are astfel șansa să se dedice exclusiv muncii creative, să protejeze valorile fundamentale ale planetei Terra, și în mod special a celei mai importante valori care constituie pilonul central **al politicii și al dreptului: OMUL**.